

Amanda ■

C. RAPIN
agost de 2001

Ma rèiregrand s'apelava Amanda e los meus la disián Amandà. Es benlèu per aquò que me liguèri d'amistat ambe la jove Amanda après qu'aguèssen dançat un còp al Casino-Platja que sos lums se rebatián dins Garona, en fàcia de Tonens, del costat de Gasconha.

Amanda èra filha de bordilhièrs e, se li demandavan de prestar la man a la tasca, avián acceptat qu'anèsse a las escolàs. N'aviá pas pres per aitant lo biais dels intellectuals, lor anar arrogant e renegaire. Plan al contrari : remava sul caiac amb nosautres, se banhava, dançava e fasiá de bicicleta. I aviá en ela una modestiá que se doblava de la panta de viure los mendres moments.

Ma vida viurai ribon-ribaina escrivíá en 1954. E polida coma èra auriá poscut se daissar festejar mas i aviá dins son arma una exigéncia d'ascèsi que se manifestava dins son compòrtament e dins sos poèmas. Perque devi confessar que se, dins nòstra còla de joves, partejàvem l'amor de la nada, del caiac e de l'espèr en general, la poèsia nos raprochava tanben d'una faïçon mai subtila. Legissiam de poèmas franceses e occitans e d'unes n'escrivíán. Amanda aviá pres lo calam, d'un biais un pauc vergonhós, après aver legit un recueilh de la poèetessa locala Anna Lafarga⁽¹⁾. Es atal que, al travèrs de sos poèmas, aviam comprés perque resistissiá a las avanças dels gojats :

*Puslèu que la val fresca
ont naisson las amors,*

⁽¹⁾ Anna Lafarga èra de Tonens, Agèt son ora de glòria. Faguèt partida de l'Escòla de Jansemin. Un tal Bouchet o Boucher, regent a Agen e uèi defuntat, faguèt sus ela un D.E.A.

C. Rapin

*recèrquí lo frejal
dedins l'esterrenal⁽²⁾.*

Aquò l'empachava pas de rire e de badinar. Nòstres amics, lo Gerald, lo Joan-Ives, l'Adrian e los autres assajavan a torn de la cortejar mas totjorn finissián per renonciar. N'èran moquets. E los poèmas que la jove lor legissiá riscavan pas de los encorar :

*Soi en cèrca de Dieu.
Segur lo trobarai.
Cal esperar un pauc,
desesperar jamai
e se saber signar
quand, la nuèit, per tal astre,
òm vei lo catalan⁽³⁾.*

Lo jòi d'amor mes a despart, Amanda èra de totas las passejadas e de la màger part de las balòchas. Èra benlèu la mai ajoguida e, coma mestrejava la nada indiana coma lo crawl, sa tissa poètica èra plan acceptada pels que la partejavan pas.

*Èrem una escarada
de valents camaradas,
paisans, vilandrièrs
e totes aitant qu'èrem,
de perfèits trauca-sega.
Crenhiam pas ni l'autan
ni lo vent de galèrna
e lo solelh d'agost
per tant que dardalhèsse*

⁽²⁾ Un esterrenal es una tèrra cobèrta de pèira e de grava, de plan mal trabalhar.

⁽³⁾ Lo catalan, es a dire lo diable.

Amanda

*nos podiá pas cremar
ni nos desparrassar⁽⁴⁾.*

Bèla e plena de santat coma èra, a Amanda li èra malaisit de refusar completament l'ambient de fringadissa que i aviá entre nosautres. Sa poësia, segon qualques fragments qu'èran demorats esconduts, revelà lo treble que la sasiguèt quand se mainèt qu'aviá un còs desirable :

*Nusa me botarai
jos la clara tombada*

o encara lo jorn benlèu que sos sentiments per Gerald, los descobriguèt :

*Perdona-me, Senhor !
Ai trebolat mon jove
dins sa carn e son còr !
Ai paura de me negar
dins sos uèlhs insolents
tot plens de reflambor.*

Un còp amorosida, li sembla que ven de passar una termièra :

*Pòdi pas pus racar :
lo cotelàs es tachetat⁽⁵⁾.*

Confessa sa suspresa d'èstre tombada dans la trapèla dels sentiments. Çò que la còrferís aquò's la rapiditat ambe laquala l'enamorament se faguèt :

⁽⁴⁾ Desparrassar : abausonar, abatere.

⁽⁵⁾ Tachetar lo cotèl es li fiscar la tacha que mantèn la lama.

C. Rapin

*Sens mendre de vergonha
nos trobèrem tots dos
subran emborginats⁽⁶⁾.*

L'amoreta del debut se muda en passion prigonda e Amanda es a l'encòp espectatritz e actritz de la causa :

*I aviá pas cap de nèu.
Avançàvem pr' aquò
assetats sul amach⁽⁷⁾.
en flambant lo camin.*

Cap a la fin d'agost, ela e lo Gerald nos daissèron qualques jorns per s'anar passejar del costat de Banhèras. I anèron en mòto e Amanda quitèt pas d'escriure per aitant :

*La montanha es gloriosa
e la val pichoneta
embarra nòstre amor.
O sàpian los que m'aiman :
la bauca e los galets,
la fredor de l'aigal
m'estransinan lo còr.*

Aquí-la prèp d'un gave. Ensaja de retrobar la dròlla que foguèt i a pas gaire :

*Cèrqui dins la fredor
la tofor benolenta
dels sers de mos quinze ans.*

⁽⁶⁾ Emborginar vòl dire prene dins un borgin qu'es una mena de filat : empantenats. Mas significa a l'encòp « enlaçat ».

⁽⁷⁾ Un amach es una èrpie e tanben una rebala. Lo paire d'Amanda, qu'èra de la Cevena, èra lo sol dins la tombada a emplegar aquel mot.

Puèi lo Gerald partiguèt pel servici militar. Aterrèt d'en primièr al camp de Châlons. En çò nòstre aquò correspondèt a una longa e terrible secaressa :

*Après lo renadiu
s'installèt la sequièra
e la paur del ligast⁽⁸⁾.*

A Gerald, Amanda lo tornèt pas de veire. Après una ospitalizacion que l'empachèt de venir en permission, se moriguèt del dessentèri. Amanda recebèt la novèla ambe dignitat. Aquela mòrt botèt un punt final a nòstra adolescència.

Amanda contunhèt d'estudiar e venguèt oceanografa. Se marièt ambe un engenhaire tolosenc e agèron dos enfants. Sabi qu'a pas plegat d'escriure en lenga nòstra. I a dos ans, la rescontrèri a Tonens alavetz que veniá visitar sa vièlha maire. Evoquèrem los jorns ancians e nos anèrem reculhir sus la tomba de Gerald. Abans de nos quitar, li demandèri :

— Escrives totjorn ?

Sorriguèt doçament.

— M'i soi tornada metre. Qualque jorn, te mandarai tot aquò.

L'acompanhèri a sa veitura e prometèrem de nos escriure. Per l'ora, espèri totjorn sa primièra letra. Los bocins de poèmas que veni de citar, los aviái gardat dins mos papièrs. Son coma los pans encara quilhats d'una vila destrucha.

Lo Gai Saber n° 508, p. 196-200.

⁽⁸⁾ Lo ligast es un autre nom del sautarèl o de la langosta.